

Grote Markt 18

De Vleeshal

Hoewel smaken verschillen kan de Vleeshal tot één van de mooiste gebouwen in Haarlem worden gerekend. Wat je ziet is een uitbundige uiting van de Hollandse Renaissance. Dat is vooral toe te schrijven aan de van oorsprong Vlaamse bouwmeester Lieven de Key, stadsbouwmeester van Haarlem. Toen de oude vleeshal te klein werd en het stadsbestuur besloot deze te vervangen, maakte hij twee ontwerpen waaruit het stadsbestuur de mooiste en duurste koos.

In 1604 namen de slagers het gebouw in gebruik. Als je binnen was moest je je wel aan de regels houden. Zo mocht er bijvoorbeeld niet worden geslacht of gewandeld. Honden mochten er niet in en er mocht ook niet worden gehoepeld, geknikkerd of getold.

In de gevel aan de Grote Markt is het Haarlemse Wapen opgenomen aan beide zijden vastgehouden door saters.

Lager zie je ramskoppen en daaronder ossenkoppen. Daarmee is de bestemming van het gebouw duidelijk aange-

geven. De kelderingangen, waarvan de linker naar een museum, zijn zeer rijk bewerkt. Een stenen trap met meerdere treden leidt naar de voormalige hoofdingang.

Er is nog veel meer te zien maar hier zo laag bij de grond, in de zware bergsteenbanden is voor mij het voorbeeld van hoe ver kun je gaan om een gebouw het aanzien te geven dat past bij een rijke welvarende stad, zoals Haarlem was in het begin van de 17de eeuw. In details herken je de gedrevenheid van de meester. Misschien is hij als steenhouwer hier misschien wel zelf aan het werk geweest.

Zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde van de Vleeshal zie je dat er in de bergsteenbanden afbeeldingen zijn gehakt van wat het meeste op een bos lijkt. Kijk maar naast de rechter kelderingang aan de Grote Markt waar duidelijk een boom is te herkennen en bovendien een hert. Voor de zijde van de Spekstraat zijn met name in de stenen banden naast de trap kleine beeldhouwwerkjes met bomen te ontdekken. Tijdens de restauratie in 2021 kwam dit aan het licht. Niet duidelijk is wat de achtergrond van deze versieringen is. Heeft het wellicht te maken met de beroemde Haarlemmerhout? Het is vooralsnog onbekend.

Veel belangrijke gebouwen in Haarlem zijn ontworpen door Lieven de Key. Denk maar aan delen van het stadhuis en de Waag. Hij was één van de belangrijkste bouwmeesters van de Hollandse Renaissance. Oorspronkelijk kwam hij uit Gent van de Zuidelijke Nederlanden. Een vluchteling, toen de Hertog van Parma dit gebied heroverde voor het Katholieke Spanje.

Sinds 1951 is de Vleeshal een onderdeel van het Frans Hals Museum.

Bron: Oude Gebouwen in Haarlem – J.A.G. van der Steur (1907)
Noord Hollands Archief